

Foto Benedicta Pécseli

Bruxelles

Mange danskere identificerer Bruxelles med EU, kommission og eurokrater. Ikke så underligt, al den stund byen er EU's hovedstad. Om Bruxelles så er blevet valgt, fordi den er beliggende i et stærkt regionaliseret land, er ikke til at sige. I hvert fald er det ikke en jomfruelig og enhedskulturel nationalstat, som rummer EU-hovedstaden. Som forbundsstat bestående af tre regioner - Flandern, Vallonien og Bruxelles - er Belgien vant til at leve med politiske og sproglige spændinger. Om end den besøgende næppe mærker meget til disse spændinger i det Bruxelles, som officielt i 1963 blev erklæret for tosproget område. Lidt paradoksalt, men absolut EU-venligt, er fransk det dominerende sprog i Bruxelles (godt 85% fransktalende), mens den fransktalende region Vallonien er den absolut økonomisk og kulturelt svageste sammenlignet med det rige Flandern mod nord (det tyske mindretal er næppe hørligt).

Det at så mange identificerer Bruxelles med Kommissionen og ensformige jakkesæt, er lidt synd. For Bruxelles er en multikulturel spændende by, hvad Benedicta Pécselis besøg på Social Kritiks vegne bl.a. vidner om.

Godt nok fik hun et mindre chock, da hun trådte ind på Grand Place/Grote Markt en dag i august. En af Europas smukkeste pladser var blevet omdannet til et stykke kommercielt strand, sponsoreret af et stort IceTea-firma. Annonceringer på først fransk, så flamsk bragede ud over pladsen, kun afbrudt af pop-teknomusik. Man var i gang med at afvikle de belgiske mesterskaber i beach-volley!

Først da weekendens mesterskaber var overstået og højttalerne pillet ned, tonede et formildende poetisk skær frem. Små grupper af storbyens børn legede i det hvide sand, som lå og ventede på at blive hentet af kommunens folk. Som det vist hed i det franske 68: "under asfalten ligger stranden".

Benedicta Pécseli, ungarnsk født dansker, har besøgt nogle af Bruxelles' indvandrede personligheder. En græsk psykiater, en marokkansk kvinde, som vil være politiker, og en marokkansk jøde og familieterapeut, som betjener sig af hele verden med Bruxelles som sit udgangspunkt.

Åh forresten, Belgien ligger over Danmark i dødelighed forårsaget af kræft, specielt lungekræft. Deres alkohol- og tobaksbrug er da også større end det danske, hvorfor danskere med ukorrekte livsstile vil finde sig godt tilrette på nogle af ølnationens bedste udskænkingssteder i Bruxelles som fx. *La Mort Subite* ("Den bratte død") og *La Bécasse*.

11-

Hvordan kan man tale om integration i et desintegreret land?

Af
Benedicta Pécseli

Bruelles er i grunden ikke så stor og det var nemt at finde frem til Zazi Dugas' bopæl sydøst for centrum. Jeg kom for tidligt og satte mig på en bænk på pladsens midte. Til den ene side var der et springvand uden spring eller vand, og nogle børn legede i bassinets bund med nogle gamle rengøringsredskaber. Tre frodige kvinder med hennafarvet hår sad på en bænk tæt ved og undersøgte trøjer og sjaler som kom op af dybet på en plasticpose. Senere fik jeg at vide at det var armeniere. Til den anden side var der en stor sandkasse. Her sad nogle 'hvide' mødre hver for sig og kiggede på børn, der tumlede rundt i sandet. Lige foran mig var der en lille rød rutschebane fra et dansk firma. Her rutschede de mørke og de lyse børn, dog uden at snakke sammen eller vente på tur. De møffede og snoede sig for at erobre pladsen på den trange stige og smalle repos, som børn gør.

Zazi er græker, og jeg har lært hende at kende, fordi hun kommer i det samme tangomiljø som min århusianske ven, der arbejder for Kommissionen på 11. år. Zazi er uddannet i Paris som psykiater, og efter at have arbejdet dels i Frankrig, dels i Grækenland fik hendes mand for fire år siden arbejde i Kommissionen. Hun har i de sidste toethalvt år arbejdet på en klinik i Laeken, der ligger nord for Bruxelles' bymidte og hvis befolkning domineres af tyrkiske indvandrede, fattigdom og mærkbar flamsk tilstedeværelse idet den flamske delstat grænser op til området.

Også det kvarter Zazis familie bor i er præget af blandede folkeslag. Hun og hendes mand repræsenterer den gruppe indvandrere der flyder oven vande og ubesværet indtager en plads i den velstillede del af borgerskabet. De såkaldte ny-europæere (eller euro-krater) har adgang til gode boliger, kan gå på gode restauranter og interessante barer uden egentlig at blande sig med den del af den belgiske befolkning der i princippet altid vil eller er nødt til at bo i Belgien. Jeg fortalte Zazi om mine iagttagelser på den lille plads foran hendes bolig og hun berettede følgende: "En dag så jeg en 'hvid' kvinde

lufte sin hund i anlægget, og hun lod den besørge midt på græsplænen. Jeg råbte til hende at det var noget svineri. Men damen svarede bare: 'Årh hvad, det er kun de sorte der kommer her'."

Belgien har en lang tradition for indvandring. Der er kommet store grupper fra Middelhavsområdet, bl.a. fra Marokko, Italien og Grækenland, men selv efter mange generationer bliver de ved med at identificere sig med deres slægts oprindelige land. Belgien, et land der er splittet mellem tre sprog og hvis konflikter har misundelsens og selvhævdelsens undertoner, tilbyder ikke ny-immigranter identifikationsmuligheder. Der er ingen nationalitet at ligne sig med. "Hvordan kan man tale om integration når Belgien i sig selv er et desintegreret land?" siger Zazi.

Undertekster

To gange var jeg med min ven i biografen. Den ene aften så vi en fransk film, "Andres smag" om en fabrikejers hede ønske om at blive venner med en gruppe kunstnere. Hans umiddelbare begejstring for poesi og billedkunst faldt ikke i deres smag, men filmen havde en lykkelig slutning og han blev accepteret af sit hjertes udkårne, den alvorlige skuespillerinde. Under hele filmen blev mit blik fanget af de flamske undertekster, der var så fristende at sammenligne med tysk og dansk. Næste dag så vi "Jeg, mig og Irene" og hele salen fnisede henrykt over Carreys overskridelse af samtlige tabuer forbundet med krop og udseende. Igen blev mit øje distraheret af underteksterne. To linier var der: Den øverste på fransk og den nederste på flamsk. Man må sige at begge befolkningsgrupper fik en noget forkortet udgave af replikkernes absurditeter. En sproglig flerhed kan medføre nye variationer og poetisk rigdom, men i en biograf i det sprogsammensatte Bruxelles blev det til en indskrænkning i oversættelse og sproglig udfoldelse.

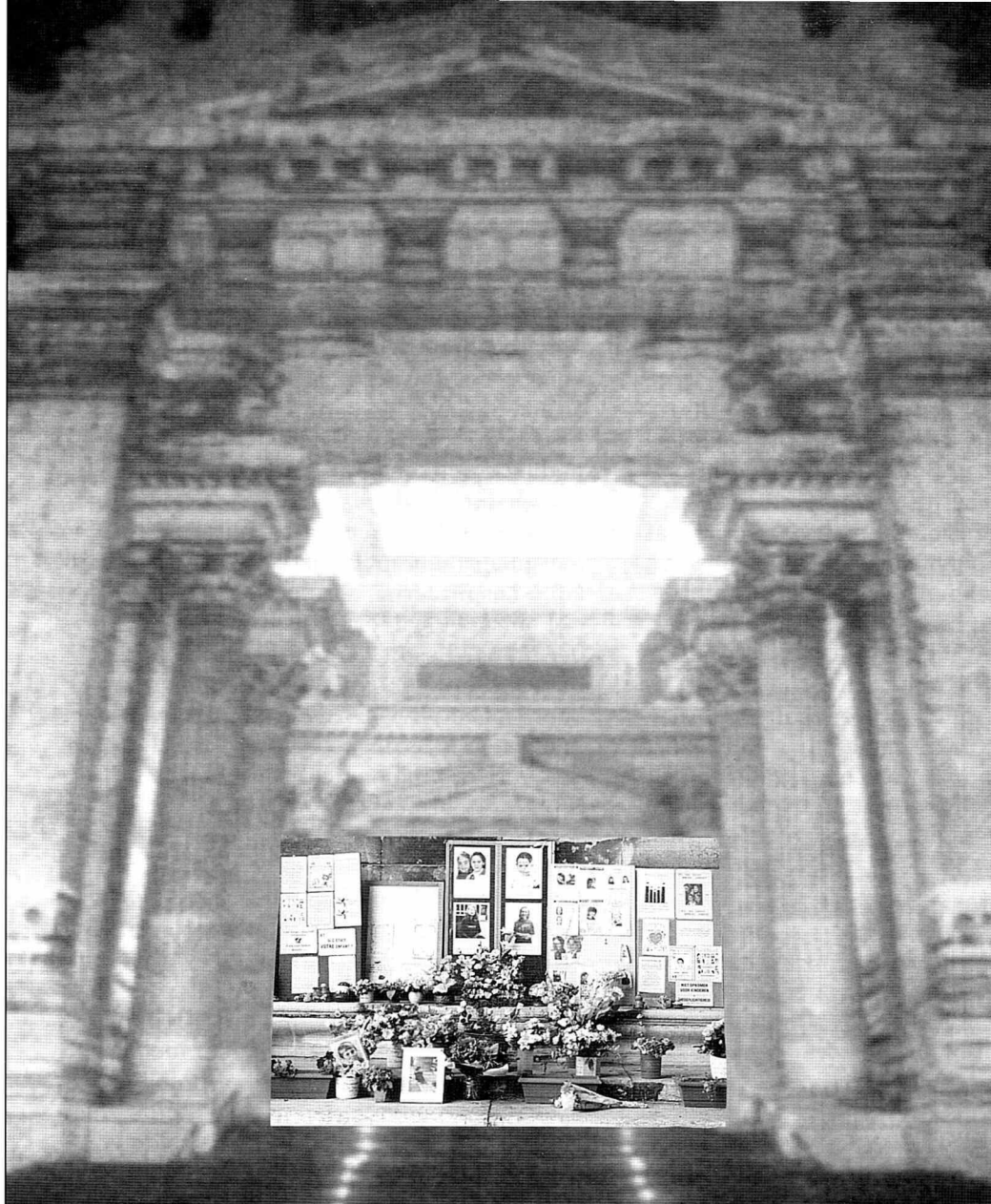
Skoleproblemer er psykiske problemer

På Zazi Dugas' arbejdsplads, som er en non-profit dreven institution der er afhængig af fonde og offentlige midler, er der ansat to psykologer på halv tid, to psykiatere på halv tid og en læge foruden kontorpersonalet. Zazis løn er variabel. Den afhænger af hvor mange midler klinikken kan skaffe. Der findes ingen overordnet sundhedspolitik på forbundsplan, fortæller hun. Og arbejdet med sociale problemer udspringer i vid udstrækning fra universitetshospitalerne.

I området syd for Bruxelles' kerne ligger der mange hospitaler og der findes derfor mange klinikker. Klientellet kommer fra bourgeoisiet, hvis børn også kan have problemer. I en moderne storby som Bruxelles kan det være et problem for ethvert barn at blive integreret, er Zazis konstatering.

CW Laeken Klinikken ligger i et almindeligt byhus, og klienterne kan komme ind fra gaden, hvis de har brug for det. Men i overvejende grad arbejder Zazi med børn der henvises af egen læge eller af skolen, eventuelt af et hospital. De allerfleste børn henvises fordi de har problemer i skolen. De er urolige, forstyrrer undervisning eller skaber idelige konflikter. "Der er en tendens til at problemer i skolen er synonymt med psykiske problemer. Det der for mig er de egentlige problemer, nemlig den sociale sammenhæng og økonomiske situation kan man intet gøre ved, og så er det nemmere at gøre børn til bærere af problemerne. Jeg gør meget ud af de første møder og tilstræber at forældrene er til stede. Som regel er moderen med, sjældnere faderen. Men når jeg er tålmodig nok kommer faderen også. Forældrene får fx at vide at hvis de ikke tager barnet til behandling på klinikken, vil det blive udvist fra skolen", lægger Zazi ud.

Forældre kan i princippet frit vælge skole til deres barn. Men det har en social slagside. For de dårligt stillede børn betyder det, at det er skolerne der frit kan vælge blandt børnene. Zazi forklarer mig baggrunden: "Skolerne er ikke bundet strukturelt op af en skolepolitik. Der er ingen kontrolinstanser. Halvdelen af skolerne er katolske, og igen er der skoler med flamsk som førstesprog, henholdsvis fransk

Bruxelles virker ikke som en by planlagt af nænsomme byplanlæggere. Byens EU-modernisering er foretaget næsten lige så brutalistisk, som da byens 140 år gamle justitspalæ og overdimensionerede domhus på bakken over Bruxelles' centrum blev opført.

Går man op af trapperne - og det bør man gøre, alene af hensyn til udsigten ud over Bruxelles - støder man på venstre siden mellem de tunge marmorsøjler på et spinkelt, men kraftfuldt virkende vidnesbyrd om modsætningen mellem folkets stemme og statsmagtens.

Politiets katastrofale indsats i den såkaldte Dutroux-sag, pædofiles kidnapning og drab af nogle småpiger, bevidnes fortsat på trappen i form af bannere, udklip, blomster og billeder af børnene. Det uformelle mindested er blevet brændt ned tre gange, men hver gang genopbygget som monument over det svigtende politiarbejde og korrupsionen i det juridiske system.

foto af montagens mindsted: Michael Møllgaard.

som førstesprog. Af en eller anden grund regnes de flamske skoler for de bedste. Og ligesom andre vil indvandrerfamilier gerne give deres børn den bedste uddannelse. De melder deres børn ind her, og børnene modtages af skolen, fordi det medfører midler fra det offentlige. Indvandrerforældre er ofte arbejdsløse og har en dårlig økonomi. De taler næsten ikke fransk, og så går deres børn i skole, hvor førstesproget er flamsk. Disse børn er dømt til at klare sig dårligt, og så er det de kommer til mig. Men forældrene oplever det som en straf at de skal på klinik med deres barn. Omgivelsernes stigmatisering af dem er slem nok. Så det er svært at lave et forløb med et barn i denne situation. Hvis det er muligt kontakter jeg skolen for at finde en løsning. Det har de ingen fordel i, for dårligt fungerende børn kan give skolen et dårligt ry, så den kan blive valgt fra af kommende skolesøgende. Deres forudsætning for at lade barnet fortsætte er at min terapi lykkes. Det er svært, fordi jeg ikke har noget at gøre godt med.”

Indlæringsmedicin

Skolens måde at løse problemerne på for de børn der har vanskeligt ved at følge med, er at lade dem gå klasser om. Man bruger også at sende børnene på specialskoler, og der er en tendens til at børnene kommer senere i skole. Som i Frankrig findes der børnehaveskoler med pulter og kateter, hvor dagligdagen er orienteret mod læring. Her kan børnene også få lov 'at gå om'. En løsning der er ved at vinde frem, er at give børnene amfetamin. Midlet hedder Ritalin. Zazi vil meget nødtigt udskrive recept på Ritalin til sine unge patienter. ”Men det har fået ry af at være en indlæringsmedicin. Børnenes forældre kan bede om det, og nogle gange virker det som den eneste løsning. På klinikken har vi ikke mulighed for at arbejde med de sociale og økonomiske problemer, og medicin er i denne sammenhæng en billig løsning, også for forældrene fordi de får refusion fra sygesikringen. Og så er det en privat løsning. Det bliver så at sige inden for familien.”

Pædofilhistorien samler og splitter

For fire år siden blev en række piger – også indvandrepiger – bortført og myrdet af pædofile. Politiarbejdet var elendigt, og opklaringsarbejdet fik karakter af sammen sværgelse *imod* afdækning af de pædofiles lette spil. Dutroux-sagen rystede alle og samlede borgerne på tværs af befolkningsgrupper. De mødtes i gaderne til store demonstrationer. Zazi fortæller: ”Man indførte en lov om at børn under 12 år ikke måtte være alene. Ud over at man forestiller sig at børn på mere end 12 år ikke kan være ofre, så havde loven en social slagside. De dårligt stillede familier kan ikke skaffe babysittere og kan ikke komme til at forlade hjemmene eller lade børn 'lege på vejen'. Familierne lukker sig inde, og de skrøbelige familier bliver traumatiseret. De oplever deres børn som ofre på forhånd. En anden effekt af den – selvfølgelig naturligt – store opmærksomhed er at nu gider man ikke høre mere om det. Igen bliver der ikke grebet fat om problemets kerne. Det er kun symptombehandling.”

Integration af værdier

Det er Mony Elkaïm, der har sat mig i forbindelse med Talbia Belhouari. Hun er lige som han fra Marokko. Da hun var et år gammel flyttede familien med otte børn til Bruxelles. Nu er hun 37. Hun inviterer på frokost og beklager at jeg er så kort tid i Bruxelles, at der ikke er mulighed for at byde på en ordentlig couscous i hjemmet.

Hun arbejder som rådgiver for Bruxelles-regionens minister for budgetter, sociale anliggender og familieforhold. Det er en politisk post og den er dermed afhængig af hvem, der sidder på ministertabureten. Hendes fremtid er inden for politik, idet hun stiller op til regionalvalget i oktober for socialisterne (PS).

Talbia har valgt at bo sammen med sin mor. Det er et valg en af hendes brødre, der er psykiater, aldrig ville gøre, fortæller hun. Modern skal ikke på plejehjem men blive resten af sin tid hos datteren. Talbia

delers indtægt med andre som man gør det i den kreds af marokkanere, hun er en del af. Hun er med til at finansiere at unge slægtninge får en højere uddannelse. Hun vil aldrig gå med tørklæde og finder det nedværdigende for kvinder overhovedet at gøre det. "Jeg har taget de værdier fra den marokkanske kultur som jeg finder gode, og dem fra den europæiske som fx støtter kvinder i at udvikle sig frit og få en god uddannelse og et godt arbejde."

"Jeg var i Tunesien i min ferie. Og jeg oplevede et skift i de unges længsler efter at udvandre. Da min familie kom til Europa var det for at familien skulle få det bedre og for at børnene fik flere muligheder. I dag ønsker de tunesiske unge at komme til den vestlige verden for at få mobiltelefon og egen bil. Når jeg fortalte dem at de vil blive skuffede, og at de vil opleve at skulle leve i fordækthed og fattigdom og med ringe udviklingsmuligheder, troede de mig ikke."

I Belgien har man jo sat foranstaltninger i værk for at legalisere tilstedeværelsen for de illegale indvandrere. 50.000 søgte i januar om opholdstilladelse og man bearbejder nu disse ansøgninger. Jeg er med til at overveje hvordan man integrerer de kommende nye borgere. Mange af dem er analfabeter, og det bliver en stor opgave at skole dem."

Ifølge Talbia har immigranter fra Nordafrika tradition for at hjælpe hinanden, men på spørgsmålet om ikke ghettoer kan hjælpe nye tilflyttere i landet, svarer Talbia: "Jeg er imod at indvandrere bor i ghettoer. Jeg er imod ghettoisering i det hele taget, fordi der er en tendens til dogmatisme. Ghettoer findes overalt: Mennesker finder sammen i forhold til velstand, til seksuel orientering eller i forhold til alder. Men en ghetto for indvandrere, der er dårligt stillet socialt og økonomisk, bliver en indespærring som kan hindre dem i at udvikle sig. I en overgangsfase kan det måske være nyttigt, men i et moderne samfund må man tilstræbe forskelligheder."

En nation af gamle

I Belgien er hver fjerde borger 'gammel'. Landet rangerer på fjerdepladsen på listen over verdens ældste befolkninger. Man regner med at Belgien i 2015 vil have en negativ vækstrate, idet der kun fødes 10 børn for hver 1000 belgier årligt. Befolkningssammensætningen er symptomatisk for den vestlige verden og Europa vil snart få et stort behov for immigranter.

En af Talbias opgaver som rådgiver er at finde løsninger for den ældre del af regionens befolkning. Man har i de sidste 10 år haft en politik der ønskede at borgerne skulle blive så længe som muligt i eget hjem. Det har givet behov for det der svarer til den danske hjemmehjælperprofession. Talbia har været med til at udvikle en ny uddannelse herfor. Hun er også med til at undersøge på hvilken måde regionen skal tage sig af den ældre del af indvandrerbefolkningen. Skal man lave specifikke løsninger eller integrere disse ældre med resten af befolkningsgruppen?

Ny-fattige og problemer i storbyen

Der bliver flere og flere borgere som har gældsat sig. Talbia forklarer at det skyldes forbrugsfristelserne, men ikke mindst at bankerne er så villige til at give lån. "Vi har oprettet hjælpeforanstaltninger, så familier der har overforbrugt og skabt sig en bundløs gæld kan få assistance fra jurister og socialrådgivere. Men det er i dag svært for en enlig mor at forsørge sig selv og sine børn, og de tilbydes også rådgivning."

"I Bruxelles-regionen ser vi flere og flere hjemløse, og specielt flere og flere unge hjemløse. I gamle dage fik de hjælp til bolig og arbejde, men det er der ikke længere mulighed for. Vi har nu oprettet enheder der opsøger de hjemløse i gaderne, lige som man gør i Paris og snart vil gøre det i Algier. Vi har oprettet en slags skadestue som kan tage imod de nødstedte. Arbejdet med de rigtigt fattige er delt mellem det ministerium som jeg arbejder i og så to ministerier på forbundsplan, nemlig Ministeriet for sundhed og det nyoprettede ministerium for problemer forbundet med byen,

Talbia Belhouari. Hendes ønsketænkning omkring Vlaams Blok holdt ikke. Ved det nyligt overståede kommunalvalg i Belgien, gik det højreorienterede og fremmedfjendske parti mærkbart frem. Ikke mindst i Antwerpen. Personligt og socialistisk gik det dog udmærket for Talbia Belhouari, idet hun blev nyvalgt i Bruxelles.

Ministeriet for Urban-politik. Det sidste er oprettet efter det franske forbillede. Mit arbejde består overvejende i at koordinere de politiske beslutningsprocesser mellem de forskellige kontorer.”

På spørgsmålet om Talbia oplever racisme er svaret delt. ”Jo, der er racisme, men ikke som i Frankrig. Det er især i Antwerpen-området i Flandern, den flamske del af Belgien hvis befolkningsgruppe udgør et flertal af den belgiske befolkning, at der findes et ekstremt højrefløjsparti – Vlaams

Blok. Men det er vanskeligt for gruppen at vokse sig rigtig stor. De har ingen karismatisk leder, som fx Le Pen i Frankrig. Der er ingen decideret lederskikkelse.”

Benedicta Pécseli er seminarielærer i pædagogik, redaktør af antologien "Kultur og Pædagogik" og medforfatter til bogen "Tæt på relationen".